

ØYFJELLET WIND AS
Tveråvegen 370
8658 MOSJØEN

Vår dato: 21.04.2023

Vår ref.: 201707386-452 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Øyfjellet vindkraftverk - Godkjenning av avbøtende tiltak for å sikre flytting av rein til/fra vinterbeitesone 5 i driftsperioden

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til Øyfjellet Wind AS' brev av 27.4.2022 med forslag til plan for avbøtende tiltak for å sikre reindriftsutøverne i Jillen-Njaarke reinbeitedistriktets flytting av rein til/fra vinterbeitesone 5 gjennom Øyfjellet vindkraftverk, Vefsn kommune. Øyfjellet Wind har senere presisert planen.

NVE godkjenner Øyfjellet Winds forslag til plan for avbøtende tiltak med de justeringer og vilkår som kommer frem av dette vedtaket.

1 NVEs vedtak

NVE godkjenner Øyfjellet Winds plan av 27.4.2022, med etterfølgende presiseringer av 13.1.2023 og 6.3.2023, for avbøtende tiltak for å sikre flytting av rein til vinterbeitesone 5 i Øyfjellet vindkraftverks driftsperiode. Godkjenningen omfatter de tiltakene som fremgår av pkt. 9, jf. vedlegg 1, i dette dokumentet.

Godkjenningen gis på følgende vilkår:

- Adkomst- og internveier skal holdes åpne for Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt og ved behov være kjørbare for dyretransport.
- Øyfjellet Wind skal stanse enkeltturbiner, oppad begrenset til en periode på 7 dager per kalenderår, der de på forhånd har fått beskjed fra Jillen-Njaarke om hvilke turbiner det er nødvendig å stanse, når stans er tvingende nødvendig for å sikre en dyrevelferdsmessig forsvarlig flytting eller driv gjennom den tradisjonelle flyttleia i planområdet.
- Øyfjellet Wind skal dekke de nødvendige kostnadene til etablering av ett permanent samlegjerde (beitehage) i eller rundt Demmeldalen, og ett permanent samlegjerde (beitehage) i eller rundt Oppland, jf. tiltak 2c. Permanente samlegjerder omfatter også nødvendig infrastruktur for at reinen skal kunne mottas og oppholde seg der.

- Øyfjellet Wind skal dekke de nødvendige kostnadene for etablering av permanent samlegjerde (beitehage) med nødvendig infrastruktur for mottak av rein på sørsiden av vindkraftverket.
- Øyfjellet Wind skal dekke de nødvendige kostnadene for etablering av permanent på- og avlastningsanlegg på eller ved Sørgårdsfjellet.
- Øyfjellet Wind skal sørge for at reindriftsutøverne i Jillen-Njaarke har tilgang til nødvendig informasjon om iskastfare og andre relevante HMS-relaterte tema.
- NVE kan i særlige tilfeller endre den godkjente tiltaksplanen for flytting av rein til og fra vinterbeitesone 5.

Plan for avbøtende tiltak må være i samsvar med vilkår og forutsetninger gitt i konsesjonen datert 16.2.2021, og i vedtak om godkjenning av detaljplan og miljø-, og anleggsplan (MTA) for Øyfjellet vindkraftverk datert 18.12.2019. Gjennomføringen av avbøtende tiltak må i tillegg være i samsvar med de premissene og forutsetningene som planen selv oppstiller.

Godkjenningen har hjemmel i energiloven § 10-1 første ledd, jf. energilovforskriften § 9-3, og i konsesjonen datert 16.2.2021 post 13¹, og godkjent detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan av 18.12.2019².

NVE kan følge opp anlegget med tilsyn med hjemmel i energiloven kapittel 10. Ved uenighet om forståelsen og praktisering av dette vedtak, skal saken legges frem for NVE.

2 Sammendrag

Øyfjellet Wind AS har i brev av 27.4.2022 lagt fram et forslag til avbøtende tiltak for å sikre flytting av rein til og fra vinterbeitesone 5 gjennom Øyfjellet vindkraftverk. Øyfjellet Wind har senere presisert planen i brev av 13.1.2023 og 6.3.2023. Det er disse tre brevene som samlet sett gir uttrykk for den planen NVE har behandlet.

NVE har gjennom høring og konsultasjoner forsøkt å finne fram til omforente løsninger. Vi har ikke oppnådd en samlet enighet om avbøtende tiltak.

NVE godkjenner Øyfjellet Winds forslag til plan for avbøtende tiltak med de justeringer Øyfjellet Wind har lagt frem. Med bakgrunn i rapporter, høringer og konsultasjoner har NVE presisert og lagt til tiltak som kan bidra til mulighetene for å kunne flytte rein til og fra vinterbeitesone 5.

Øyfjellet Wind har rett til å drifte anlegget innenfor de rammene som er gitt i konsesjonen og etterfølgende vedtak. NVE har samtidig vurdert hvilke vilkår det er nødvendig å stille for godkjenningen. Etter NVEs vurdering har alle vilkårene saklig sammenheng med vedtaket.

---

¹ NVE ref. 201104174- 213

² NVE ref. 201707386-83

Etter NVEs vurdering er vilkårene heller ikke, verken separat eller samlet, uforholdsmessig tyngende for Øyfjellet Wind.

Både naturgitte forutsetninger og andre faktorer spiller inn på hvordan flytting av rein kan gjennomføres på en god måte, og det er usikkerhet om hvordan og hvorvidt de ulike avbøtende tiltakene vil fungere for flytting til og fra vinterbeitesone 5. Når NVE nå godkjenner tiltaksplanen for avbøtende tiltak, godkjenner NVE en rekke alternative tiltak, tidvis omtalt som en «tiltaksbank». Ved at flere tiltak tilbys, kan ulike metoder kombineres. Noen metoder må trolig testes og justeres over tid.

3 Innhold

ØYFJELLET VINDKRAFTVERK - GODKJENNING AV AVBØTENDE TILTAK FOR Å SIKRE FLYTTING AV REIN TIL/FRA VINTERBEITESONE 5 I DRIFTSPERIODEN	1
1 NVES VEDTAK	1
2 SAMMENDRAG	2
3 INNHOLD	3
4 INNLEDNING	5
4.1 VILKÅR I KONSESJON	5
4.2 IVARETAGELSE VED BEHANDLINGEN AV MTA- OG DETALJPLAN	5
4.3 DEPARTEMENTETS KLAGEBEHANDLING (FØRINGER FRA DEPARTEMENTETS KLAGEBEHANDLING)	6
4.4 HØSTFLYTTINGEN I 2022	7
5 KONSESJONÆRS FORSLAG TIL GJENNOMFØRING AV FLYTTING TIL OG FRA VINTERBEITESONE 5.....	8
5.1 INNLEDNING.....	8
5.2 TILTAK FOR Å LEGGE TIL RETTE FOR HØST- OG VÅRFLYTTING.....	8
6 ANNET KUNNSKAPSGRUNNLAG	9
7 HØRING AV FORSLAG TIL PLAN FOR FLYTTING OG INNKOMNE MERKNADER	9
7.1 INNLEDNING.....	9
7.2 INNKOMNE MERKNADER	9
8 NVES GENERELLE VURDERINGER.....	10
8.1 NVES RETTLIGE GRUNNLAG TIL Å GODKJENNE TILTAKSPLANEN.....	10
8.2 NÆRMERE OM INNHOLDET I TILTAKSPLANEN	10
8.3 TILTAKSPLANEN GJELDER HELE JILLEN-NJAARKE REINBEITEDISTRIKT	11
8.4 NVES BEHANDLING	12
8.4.1 <i>Oppsplitting i to vedtak</i>	12
8.4.2 <i>Konsultasjoner</i>	12
8.5 EN REKKE ULIKE AVBØTENDE TILTAK – «TILTAKSBANK».....	12
8.6 DET FREMTIDIGE BEHOVET FOR MEDVIRKNING MELLOM ØYFJELLET WIND OG JILLEN-NJAARKE	13
8.7 EVALUERING AV ORDNINGEN MED AVBØTENDE TILTAK - BEHOVET FOR JUSTERING AV TILTAKSPLANEN.....	13
8.8 VILKÅR OM ADGANGEN TIL Å ENDRE DETTE GODKJENNINGSVEDTAKET	14

9	NVES KONKRETE VURDERINGER AV AVBØTENDE TILTAK	14
9.1	INNLEDNING.....	14
9.2	OVERSIKT OVER HVILKE AVBØTENDE TILTAK NVE VURDERER I DETTE VEDTAKET	14
9.3	HØSTFLYTTING. ALTERNATIVE TILTAK.....	16
9.3.1	1a Forenkle transport med lastebil fra Sjømoen.....	16
9.3.2	1b Mobile gjerder der reinen lastes av.....	16
9.3.3	1c Ryddegate i skog	16
9.3.4	1d Oppgradering av anlegget på Sjømoen	16
9.4	VÅRFLYTTINGEN. ALTERNATIVE TILTAK – I) DRIV OVER HUNDÅLVATNET	17
9.4.1	2a Vurdere isforhold	17
9.5	VÅRFLYTTINGEN. ALTERNATIVE TILTAK – II) BRUK AV LASTEBIL GJENNOM OMRÅDET	18
9.5.1	2b. Bruk av helikopter ved samling av rein i vinterbeitesone 5.....	18
9.5.2	2c Permanent samlegjerde i Demmeldalen eller Livatnet.....	18
9.5.3	2d Mobile gjerder (mindre pålastingsanlegg) Sørgardsfjellet og omegn	18
9.5.4	2e Ekstra vei der reinen lastes på lastebil i Sørgardsfjellet eller omegn	19
9.5.5	2f Forenkle transport med lastebil – Sørgardsfjellet - Sjømoen	19
9.5.6	2g Mobile gjerder der reinen lastes av på sørsiden av planområdet, f.eks. Storkvanndalen.....	19
9.6	VÅRFLYTTINGEN. ALTERNATIVE TILTAK – III) DRIV GJENNOM PLANOMRÅDET.....	19
9.6.1	2h Oppsamling før driv – Demmeldalen	19
9.6.2	2i Fjerne fysiske hindringer	20
9.6.3	2j Redusere forstyrrelser i vindkraftverket.....	20
9.6.4	2k Mobile gjerder.....	20
9.6.5	2l Foring	20
9.7	VÅRFLYTTINGEN. ALTERNATIVE TILTAK – IV) BRUK AV ALTERNATIV FLYTTLEI VIA EIDSÅSEN	20
9.8	ØVRIGE TILTAK.....	21
9.8.1	3a Etablering av rutiner for kommunikasjon og koordinering mellom partene.....	21
9.8.2	3b Kostnadsdekning og betalingsplan	21
9.8.3	3c GPS-bjeller.....	21
9.9	ANDRE TILTAK.....	21
9.9.1	HMS.....	21
9.9.2	Stans av turbiner.....	22
10	NVES KONKLUSJON	23
11	OVERSIKT OVER VEDLEGG	24
12	ORIENTERING OM RETT TIL Å KLAGE	26

4 Innledning

4.1 Vilkår i konsesjon

I anleggskonsesjonen, datert 11.10.2018³ er det fastsatt følgende vilkår:

«Eolus Vind Norge AS (Øyfjellet Wind AS) skal legge til rette for at det inngås avtale med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt om et forslag til avbøtende tiltak for reindriften i området for anleggs- og driftsfasen. Forslaget skal blant annet sikre adkomst til vinterbeitene i nordvest ved avbøtende tiltak knyttet til flytteleia gjennom planområdet. Tiltak for å sikre flytting til og fra vinterbeitene i nordvest skal forelegges Fylkesmannen i Nordland for vurdering etter reindriftsloven. Forslag til avbøtende tiltak skal presenteres i detaljplanen for tiltaket, jf. vilkår 12. Detaljplanen skal godkjennes av NVE. Dersom det ikke oppnås enighet mellom konsesjonær og reinbeitedistrikt om avbøtende tiltak, må NVE konsulterereinbeitedistriktet før detaljplanen kan godkjennes.»

4.2 Ivaretagelse ved behandlingen av MTA- og detaljplan

Det ble ikke oppnådd enighet mellom partene om avbøtende tiltak som forutsatt i konsesjonen. I samsvar med vilkår i konsesjonen, konsulterte NVE derfor ved behandlingen av MTA- og detaljplanen reinbeitedistriktet før vedtaket vårt fra 18.12.2019⁴. Etter NVEs vurdering beskrev MTA- og detaljplanen aktuelle tiltak for å redusere ulemper for reindriften i anleggs- og driftsfasen i samsvar med vilkåret i konsesjonen. NVE la til grunn at de foreslåtte avbøtende tiltakene som er presentert i MTA- og detaljplanen, gjennomføres i samråd med reinbeitedistriktet, jf. notatet *Bakgrunn for vedtak 18.12.2019* side 18. I NVEs vedtak fra 18.12.2019 er det i tillegg satt følgende vilkår av hensyn til reindriften:

- Adkomst til vinterbeitene i nordvest (vinterbeitesone 5) skal sikres i form av tilrettelegging for flytting gjennom planområdet. Plan for tilrettelegging for flytting gjennom planområdet skal oversendes NVE. Konsesjonær skal legge til rette for at det inngås avtale med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt om plan for tilrettelegging for flytting gjennom planområdet i anleggs- og driftsfasen. Dersom det ikke oppnås enighet mellom reinbeitedistriktet og konsesjonær skal saken sendes NVE til godkjenning innen 10.03.2020.
- Anleggsvirksomhet, som berører flytting av rein, skal stanses under flyttingen.

I notatet *Bakgrunn for vedtak*⁵ om konsesjonsendringer, MTA og detaljplan 18.12.2019 skriver NVE følgende:

«Etter NVEs vurdering vil flytting av rein gjennom planområdet i tilstrekkelig grad sikre tilgangen til vinterbeitene i nordvest. NVE vil stille vilkår om at denne løsningen benyttes. I anleggsfasen, fram til adkomst- og internveiene er utbygd, skal flyttingen foregå ved driving gjennom planområdet. NVE vil stille vilkår om at anleggsvirksomhet, som berører flyttingen,

³ NVE ref. 201104174-149

⁴ NVE ref. 201707386-83

⁵ NVE ref. 201104174-167

skal stanses under flyttingen. NVE forutsetter at flyttingen planlegges og gjennomføres effektivt.»

I tillegg til krav om å avbøte skadevirkningene fra vindkraftverket gjennom å sikre adkomst til vinterbeitene i nordvest, la NVE i vedtaket opp til at partene skal bli enige om en avtale som ytterligere reduserer skadevirkningene for reinbeitedistriktet. Dersom det ikke var oppnådd enighet innen 10.3.2020, skulle saken sendes NVE til godkjenning. Datoen var satt av hensyn til en avklaring før flyttingen. Partene ble ikke enige om en plan for tilrettelegging for flytting gjennom planområdet i forbindelse med vårflyttingen 2020 som bestemt i vårt vedtak fra 18.12.2019. NVE mottok derfor en søknad fra Øyfjellet Wind AS om godkjenning av en plan for gjennomføring av reindriftas vårtrekk, datert 09.3.2020⁶. NVE gjorde vedtak den 08.4.2020⁷. Vedtaket ble gitt oppsettende virkning av OED.

Senere er det inngått to avtaler mellom Øyfjellet Wind og Jillen-Njaarke av hhv. 22.12.2020 og 11.2.2022. Begge avtalene gjelder også vårflyttingen 2022.

4.3 Departementets klagebehandling (føringer fra departementets klagebehandling)

I OEDs klagevedtak (på godkjent MTA- og detaljplan) av 21.9.2021⁸ ble følgende fastslått:

«Tilrettelegging for flytting til og fra krever etablering av nye anlegg, utarbeidelse av rutiner og prosedyrer og generelt god kommunikasjon mellom reindriften og vindkraften. Øyfjellet Wind har ansvaret for kostnader forbundet med avbøtende tiltak, både i form av permanente og midlertidige anlegg, foringsutgifter, ekstra gjeting og økt arbeidsinnsats relatert til flytting til og fra vinterbeitesone 5 og ekstra fraktkostnader som følge av vindkraftverket. Tiltakshaver må også dekke rimelige ekstrakostnader knyttet til planlegging og administrasjon i forbindelse med tilpasning til flytting til og fra vinterbeitesone 5, men reindriften medvirkning til planlegging og omsøking av nye anlegg, endring av driftsrutiner og den praktiske flyttingen av rein er helt fundamental for gjennomføring av avbøtende tiltak og en vellykket sameksistens.»

«Departementet mener bruken av vinterbeitesone 5 kan opprettholdes med god planlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak, rutiner og dialog. Reindriften medvirkning er viktig for at tiltakene skal fungere. ØW har ansvaret for å finansiere nye anlegg og andre avbøtende tiltak, mens reindriften bør bidra til avklaring av de praktiske detaljene rundt dette.»

I departementets vedtak side 12 fremgår også følgende om høstflyttingen:

«Østre siida har i senere tid stort sett flyttet til vinterbeite med bruk av lastebil fra Sjømoen. Reinen blir samlet i anlegg på Sjømoen der det også blir tatt ut høstslakt mv, før opplasting med bil. Denne praksisen legger til rette for frakt med bil også til sone 5 via internveiene i vindkraftverket.

Dette forutsetter følgende:

- Adkomstveien og de relevante veiene i planområdet må være egnet for dyretransport.

---

⁶ NVE ref. 201707386-145

⁷ NVE ref. 201707386-167

⁸ NVE ref. 201707386-360

- Det må være egnet sted for slipp av rein fra lastbil, for eksempel ved et eller flere steder langs Demmeldalen og ved Sørgardsfjellet.
- Ledegjerder for å lede reinen i riktig retning fra slippstedene må vurderes.»

I departementets vedtak side 12 fremgår følgende om vårflyttingen:

«Dersom Hundålvatnet på grunn av usikker is ikke kan benyttes, må reinen enten fraktes eller drives gjennom planområdet, eller fraktes på ferge fra Hundåla. Skal reinen fraktes eller drives gjennom planområdet kan den først flyttes opp langs Hundåla mot Demmeldalen. Behovet for et samlings/skilleanlegg på egnet sted i dette området må vurderes, for å gi større kontroll på dyrene og å kunne skille flokker, samt ha større fleksibilitet med hensyn til videre driv. Dersom reinen fraktes med bil gjennom planområdet, kan den lastes inn på samme sted som den ble sluppet ut, det vil si ved egnet sted for lasting langs veien planområdet ovenfor Demmeldalen eller på Sørgardsfjellet. Behovet for hjelpeanlegg, ledegjerder mv i Demmeldalen må vurderes.»

OEDs vedtak av 22.4.2022 (i klagesak om utsatt frist for idriftsettelse for Øyfjellet vindkraftverk) fremgår følgende på side 2-3:

«Utsatt frist for idriftsettelse fra 31. desember 2021 til 31. september 2022 åpner for anleggsarbeid under vårflytting av rein i 2022. Departementet hadde et møte med Jillen-Njaarke 2. desember 2021, der adkomst til og fra vinterbeite den vinteren 2021-22 var et tema. Distriktet opplyser at de må benytte vinterbeitesone 5 denne vinteren. Distriktet viser til at det er inngått en avtale med ØW om den resterende anleggsperioden inkludert 2022, som tilsier at reindriften skal unngå planområdet i denne perioden. I møtet med departementet viste distriktet til at de ville kunne flytte vinterbeitesone 5 uten å trekke igjennom planområdet, ved å benytte lastebil og ferge i høstflyttingen. Videre ble det skissert en vårflytting som innebar at flokken i løpet av vinteren ble trukket sørover langs kysten og at flyttingen over mot sommerbeitene på våren, ble gjennomført fra vest og østover sør for Hundålvatnet. Departementet mener det er positivt at reindriften ser på løsninger som tilpasser driften til anleggsvirksomheten, og finner at dette også kan gi nytte for vurderingene av konkrete løsninger for driftsperioden. Departementet er kjent med at ØW og Jillen-Njaarke i februar 2022 har inngått avtale der ØW finansierer ekstrakostnader forbundet med bruk av vinterbeitesone 5 denne vinteren, slik at ulempene med en forlenget anleggsperiode dermed blir kompensert. Departementet finner det derfor ikke nødvendig å vurdere å knytte nye vilkår til fristforlengelsen.»

4.4 Høstflyttingen i 2022

Ettersom høstflyttingen 2022 var nært forestående, vurderte NVE det som nødvendig å dele opp godkjenningen av plan for avbøtende tiltak for å sikre flytting av rein til og fra vinterbeitesone 5 i to deler:

1. en godkjenning som kun gjelder høstflyttingen i 2022, og
2. en godkjenning som gjelder plan for avbøtende tiltak fra og med vårflyttingen i 2023.

Dette vedtaket gjelder godkjenning av plan for avbøtende tiltak fra og med vårflyttingen 2023 (2).

5 Konesjonærs forslag til gjennomføring av flytting til og fra vinterbeitesone 5

5.1 Innledning

NVE mottok søknad om godkjenning av plan for avbøtende tiltak den 27.4.2022⁹. De konkrete avbøtende tiltakene framgår av pkt. 3.1 - pkt. 3.3 i brevet av 27.4.2022. Øyfjellet Wind har senere presisert planen i brev av 13.1.2023¹⁰ og 6.3.2023¹¹.

Øyfjellet Wind har engasjert Naturrestaurering AS til å foreta en utredning av mulige avbøtende tiltak i forbindelse med flytting av rein. I utredningen, som er vedlagt plan for avbøtende tiltak og datert 18.4.2022¹², foreslås også enkelte konkretiseringer av avbøtende tiltak. Dette omfatter tiltak som er direkte knyttet til planområdet for vindkraftverket og til vinterbeitesone 5. Det er også tatt inn et punkt om opprustning av distriktets anlegg på Sjømoen.

5.2 Tiltak for å legge til rette for høst- og vårflytting

Øyfjellet Wind mener at vindkraftverket ikke skaper nye utfordringer for høstflyttingen, som har foregått med lastebil og ferge fra Sjømoen til Hundåla de siste årene. De mener derimot at det etablerte vindkraftverket er grunn til at reinbeitedistriktet nå kan velge å kjøre lastebil på internveiene gjennom planområdet, og dermed unngå fergetransport for tilkomst til vinterbeitesone 5. Øyfjellet Wind mener derfor at tiltakene for høstflyttingen ikke er avbøtende i relasjon til vindkraftverket, men heller vil forenkle tilgangen til vinterbeitesone 5, sammenlignet med før. De mener videre at flere av tiltakene tilknyttet høstflyttingen også kan benyttes om våren.

Øyfjellet Wind skriver at de er positivt innstilt til å bidra med et tilskudd til oppgradering av anlegget distriktet har på Sjømoen. Anlegget kan benyttes uavhengig av hvilke vinterbeiter som benyttes. Øyfjellet Wind mener anlegget har generell nytteverdi for distriktet, og at oppgraderingen inngår som en del av kompensasjonen for de ulemper distriktet påføres.

Øyfjellet Wind skriver at flere av de fysiske tiltakene, som etablering og bruk av permanente og mobile gjerder, forutsetter at distriktet selv bidrar i den praktiske gjennomføringen for at tiltakene skal fungere etter intensjonen. Øyfjellet Wind mener derfor at denne typen tiltak bør fastsettes som en finansieringsplikt for Øyfjellet Wind, jf. også klagevedtaket fra OED.

Når det gjelder tilpasninger i planområdet, brøyting, kommunikasjon, tilpasning av veier mv., vil Øyfjellet Wind selv stå for gjennomføringen. Øyfjellet Wind mener derfor at disse tiltakene ikke behøver en beløpsmessig angivelse fra NVEs side.

Øyfjellet Winds forslag til alternative tiltak for tilrettelegging for flytting av rein gjennom planområdet fremgår av tiltaksplanen deres, og presenteres nærmere under. Tiltakene er

---

⁹ NVE ref. 201707386-391

¹⁰ NVE ref. 201707386-437

¹¹ NVE ref. 201707386-451

¹² NVE ref. 201707386-391

gruppert som *tilbudte* og *mulige* tiltak. NVE skiller ikke på disse kategoriene og behandler alle foreslåtte tiltak likeverdig.

6 Annet kunnskapsgrunnlag

Protect Sápmis (PS) rapport Reindriftsfaglig vurdering av Øyfjellet vindkraftverks påvirkning på reindriften i reinbeitedistrikt 20 - DEL II - Forslag til tiltak¹³, datert 10.6.2019, beskriver ulike forslag til avbøtende tiltak, inkl. 3 tiltak knyttet direkte til flytting til og fra vinterbeitesone 5.

Rapporten er tilgjengelig via eInnsyn.

7 Høring av forslag til plan for flytting og innkomne merknader

7.1 Innledning

NVE har forelagt Øyfjellet Wind AS forslag til plan for flytting av rein til og fra vinterbeitesone 5 for Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt den 20.5.2022. Forslag til plan er også forelagt Statsforvalteren i Nordland og siidaandelsleder Tina Berit K. Hætta, med høringsfrist 12.10.2022.

Det ble gjennomført konsultasjon med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt den 19.1.2023 og med siidaandelsleder Tina Berit K. Hætta den 26.1.2023.

Se omtale under 8.4.2 om NVEs behandling.

7.2 Innkomne merknader

NVE har mottatt merknader fra Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt¹⁴, siidaandelsleder Tina Berit K. Hætta¹⁵ og Statsforvalteren i Nordland¹⁶. Uttalelsene er tilgjengelig via eInnsyn, og en sammenfatning finnes vedlagt.

Uttalelsene er forelagt konsesjonær i henhold til forvaltningsloven § 33. Konsesjonærs kommentarer¹⁷ fremkommer under innspillene.

NVE vurderer all informasjon som fremkommer i høringsuttalelsene. Hensikten med å sammenfatte mottatte uttalelser er å gi et overordnet innblikk i hvilke temaer som tas opp i de ulike uttalelsene. Alle høringsinnspill og annet kunnskapsgrunnlag inngår derfor i beslutningsgrunnlaget i saken, men NVE vil i dette dokumentet kun gå nærmere inn på og vurdere forhold som er relevante for behandling av forslaget til plan for flytting og som ikke tidligere er vurdert, eller forhold som bør utdypes nærmere.

---

¹³ NVE ref.: 201707386-67

¹⁴ NVE ref. 201707386-412

¹⁵ NVE ref. 201707386-433

¹⁶ NVE ref. 201707386-427

¹⁷ NVE ref. 201707386-421, -437 og -435

8 NVEs generelle vurderinger

8.1 NVEs rettslige grunnlag til å godkjenne tiltaksplanen

NVEs vedtak om konsesjon av 13.11.2014, jf. også OEDs klagevedtak av 16.11.2016, gir Øyfjellet Wind rett til å bygge, eie og drive vindkraftverket på nærmere bestemte vilkår. Villkårene fremgår av anleggskonsesjonen, NVEs vedtak av 18.12.2019 om godkjenning av MTA- og detaljplan og andre etterfølgende vedtak. NVE legger samtidig til grunn at reieneierne i Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt har rett til å benytte planområdet til flytting av rein til/fra vintersone 5. Samisk kultur har et særlig folkerettslig vern, og reindrift er en form for vernet kulturutøvelse. Dette medfører at Grunnloven § 108 og folkerettslige bestemmelser til vern av samisk kultur er relevante som tolkningsfaktorer og skranker for forvaltningskjønnet.

Jillen-Njaarke mener vindkraftutbyggingen krenker reieneernes vern etter SP art. 27, og at de mener konsesjonen er ugyldig. Jillen-Njaarke mener dessuten at det er betydelig usikkerhet knyttet til om avbøtende tiltak vil ha noen effekt, noe som blant annet er beskrevet i konsultasjonsprotokoll fra konsultasjon av 19.1.2023 s. 1, og vil etter vår erfaring også bli et tema ved skjønnsrettens behandling av ekspropriasjonsskjønnet.

NVE legger til grunn at anleggskonsesjonen og vedtak av 18.12.2019 om godkjenning av MTA- og detaljplan er endelig bestemt av Olje- og energidepartementet som klageinstans og gir NVE rettslig grunnlag for å godkjenne tiltaksplanen for avbøtende tiltak.

8.2 Nærmere om innholdet i tiltaksplanen

Konsesjonen, MTA- og detaljplanen og NVEs godkjenningsvedtak av 18.12.2019 omhandler forholdet til reindrift, herunder fastsetting av avbøtende tiltak for å redusere skadevirkningene for reindriften, jf. vilkåret i kulepunkt 11 sitert på side 5 ovenfor.

Det er dette vilkåret om hensynet til reindrift som danner utgangspunktet for hva planen for avbøtende tiltak for å sikre flytting av rein til og fra vinterbeitesone 5 skal inneholde. Villkåret må tolkes ut fra blant annet NVEs *Bakgrunn for vedtak* av 18.12.2019 pkt. 5.5 og OEDs klagevedtak av 21.9.2021. NVE viser til det OED sier om innholdet i planen for avbøtende tiltak på s. 11 i vedtak av 21.09.2021, jf. særlig OEDs uttalelse sitert ovenfor.

Planen for avbøtende tiltak skal gjøre rede for tiltak som avbøter negative virkninger vindkraftverket har for reindriften flytting til og fra vinterbeitesone 5 i Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. Tiltak som ikke avbøter en negativ virkning med tilknytning til flytting til og fra vinterbeitesone 5, faller utenfor tiltaksplanen. Det må til en viss grad bli en skjønnsmessig vurdering om en ulempe har tilstrekkelig tilknytning til vindkraftverket, slik at det kan fastsettes avbøtende tiltak for å redusere negative virkninger. Videre må omfanget av de avbøtende tiltakene stå i et rimelig forhold til tiltaket og dets virkninger.

Det aktuelle vilkåret for godkjenningen av MTA- og detaljplan av 18.12.2019 legger opp til at Øyfjellet Wind og Jillen-Njaarke selv skal bli enige om hvilke avbøtende tiltak som skal gjennomføres. Dersom partene ikke kommer til enighet, skal planen «sendes NVE til godkjenning». NVEs tilsynsmyndighet er begrenset av konsesjonsvilkår og vilkår for godkjenning av MTA- og detaljplan, jf. også OEDs merknader til disse. Basert på det vi har

nevnt over, mener NVE at det ligger innenfor vår godkjenningsmyndighet å vurdere om det må stilles krav om ytterligere avbøtende tiltak enn det som framgår av forslaget til plan for avbøtende tiltak, og/eller om det er nødvendig å presisere forpliktelsene som fremgår av forslaget ytterligere.

Utgangspunktet er at NVE godkjenner hvilke avbøtende tiltak konsesjonær plikter å gjennomføre, eventuelt hva konsesjonæren må avstå fra.

NVE presiserer at det faller utenfor dette godkjenningsvedtaket å bestemme at Øyfjellet Wind er ansvarlig for at det foreligger andre nødvendige tillatelser, både privatrettslige og offentligrettslige, som Jillen-Njaarke behøver for å gjennomføre de avbøtende tiltakene. Som nevnt over, har OED i vedtak av 21.9.2021 skrevet at tiltakshaver «også [må] dekke rimelige ekstrakostnader knyttet til planlegging og administrasjon i forbindelse med tilpasning til flytting til og fra vinterbeitesone 5». Dette betyr etter NVEs forståelse at Øyfjellet Wind kan bli ansvarlig for å dekke ekstrakostnader som Jillen-Njaarke eksempelvis har hatt i forbindelse med å sende inn søknad til myndighetene, men ikke at Øyfjellet Wind er ansvarlig for å sende inn søknaden. Dette er ikke i veien for at Øyfjellet Wind og Jillen-Njaarke på frivillig basis kan komme til en annen løsning, for eksempel at Øyfjellet Wind bistår ved innsending av søknader.

NVE konstaterer at Øyfjellet Wind selv i tiltaksplanen legger opp til at NVE «må fastsette omfanget av finansieringsforpliktelsen for de enkelte tiltakene», jf. forslaget til plan for avbøtende tiltak av 27.04.2022 side 3. I brev av 13.1.2023 går de bort fra dette og viser til at dette bør avgjøres i skjønnsretten. NVE fastsetter normalt ikke en beløpsmessig grense for omfanget av avbøtende tiltak, men forutsetter at konsesjonær dekker de fulle kostnadene forbundet med gjennomføringen av avbøtende tiltak.

8.3 Tiltaksplanen gjelder hele Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt

Det følger av vilkåret i NVEs godkjenningsvedtak av 18.12.2019 at NVE skal godkjenne tiltaksplan for avbøtende tiltak dersom «*det ikke oppnås enighet mellom reinbeitedistriktet og konsesjonær*». NVE har i forbindelse med saksbehandlingen avholdt konsultasjon med Jillen-Njaarke representert ved Ole Henrik Kappfjell, Torstein Appfjell og Per Anders Kappfjell, og konsultasjon med Tina Berit Hætta som leder av siidaandel i distriktet. I konsultasjonen ga NVE uttrykk for at vi ikke hadde konkludert med hvilken partsstatus Hætta ville ha i forbindelse med godkjenningen av tiltaksplanen.

Etter NVEs oppfatning er det ikke nødvendig at godkjenningsvedtaket verken tilgodeser eller ekskluderer særskilte reindriftsutøvere i Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt. NVE legger til grunn at de ulike avbøtende tiltakene som inngår i tiltaksplanen vil være tilgjengelige for alle som til enhver tid lovlig driver reindrift i Jillen-Njaarke. NVE legger til grunn at Jillen-Njaarke på sin side vil sørge for at alle reindriftsutøverne i distriktet skal få tilgang til de avbøtende tiltakene. NVE viser i den anledning til at tiltaksplanen godkjennes for hele vindkraftverkets driftsperiode, og at det mest sannsynlig også vil skje endringer internt i Jillen-Njaarke i løpet av denne perioden.

8.4 NVEs behandling

8.4.1 Oppsplitting i to vedtak

NVE mottok som nevnt forslag til plan for avbøtende tiltak fra Øyfjellet Wind i brev av 27.4.2022. NVE ba i brev av 20.5.2022 om tilbakemelding fra Jillen-Njaarke på forslaget, blant annet en konkret tilbakemelding på om Jillen-Njaarke mente det var mulig å oppnå enighet med Øyfjellet Wind, og eventuelt hvilke avbøtende tiltak som kunne være mest hensiktsmessig.

Jillen-Njaarke kom med sin tilbakemelding på forslaget til avbøtende tiltak i brev datert 5.9.2022. Høstflyttingen i 2022 var på det tidspunktet nært forestående. Samtidig så NVE behovet for å utrede enkelte sider av den foreslåtte planen for avbøtende tiltak nærmere før planen kunne godkjennes. Dette gjaldt særlig valget mellom ulike avbøtende tiltak for vårflyttingen. Etter NVEs vurdering var det derfor i denne spesielle saken nødvendig å godkjenne plan for avbøtende tiltak for høstflyttingen i 2022 separat.

NVE opplyste partene om denne oppsplittingen i e-post av 8.9.2022. NVE mottok ingen klager på vedtaket av godkjenning av plan for avbøtende tiltak for høstflyttingen i 2022.

8.4.2 Konsultasjoner

NVE har konsulert reindriftsutøverne i Jillen-Njaarke underveis i prosessen med godkjenning av forslaget til plan for avbøtende tiltak. Etter sameloven § 4-6 første ledd skal konsultasjoner blant annet gjennomføres i god tro. Etter sameloven § 4-6 annet ledd skal konsultasjonene videre begynne «så tidlig at partene har en reell mulighet til å oppnå enighet om beslutningen».

Det har blitt ført protokoll fra konsultasjonene i samsvar med sameloven § 4-7¹⁸. Godkjente protokoller fra konsultasjonene ble oversendt Øyfjellet Wind 24.2.2023, slik at de skulle få mulighet til å justere og/eller supplere sin egen tiltaksplan ut fra innholdet i konsultasjonene. Konsultasjonene har medført endringer i den foreslåtte planen for avbøtende tiltak til fordel for Jillen-Njaarke.

NVE har ikke ansett det nødvendig å sende Øyfjellet Winds brev av 6.3.2023¹⁹ på høring til Jillen-Njaarke, ettersom Øyfjellet Winds suppleringer har vært i samsvar med det som kom fram i konsultasjonene. Øyfjellet Wind har ikke foreslått noen justeringer i brevet av 6.3.2023 som er mindre fordelaktige for Jillen-Njaarke. De delene av tiltaksplanen som Øyfjellet Wind fastholder, anser NVE for å være tilstrekkelig opplyst fra Jillen-Njaarkes side gjennom tidligere høringsuttalelser og konsultasjoner.

8.5 En rekke ulike avbøtende tiltak – «tiltaksbank»

Når NVE nå godkjenner tiltaksplanen for avbøtende tiltak, godkjenner NVE en rekke alternative tiltak. Vurderingstemaet for NVE er om de tiltakene som Øyfjellet Wind foreslår,

---

¹⁸ NVE ref. 201707386-448 og -449

¹⁹ NVE ref. 201707386-451

samlet sett og mest sannsynlig, vil sikre Jillen-Njaarke adkomst til og fra vinterbeitesone 5. Denne rekken med alternative tiltak er tidvis omtalt som en «tiltaksbank».

Hvilke tiltak som vil være aktuelle, vil variere fra år til år. Godkjenningen av avbøtende tiltak gjelder for hele vindkraftverkets driftsperiode. På grunn av tidsperspektivet, vil det være en viss usikkerhet forbundet med de avbøtende tiltakene. Usikkerheten gjelder både fremtidig utvikling i reinbeitedistriktet og om/hvor ofte ulike avbøtende tiltak vil bli brukt.

8.6 Det fremtidige behovet for medvirkning mellom Øyfjellet Wind og Jillen-Njaarke

NVEs vedtak om godkjenning forplikter bare Øyfjellet Wind som konsesjonær. NVE kan ikke gjennom vedtaket forplikte Jillen-Njaarke til å gjennomføre eller medvirke til gjennomføringen av noen avbøtende tiltak. Jillen-Njaarke medvirkning til gjennomføringen av avbøtende tiltak er likevel en grunnleggende forutsetning for å høste erfaringer med den praktiske gjennomføringen av tiltakene. NVE viser til side 11 i OEDs vedtak av 21.9.2021, jf. også sitatet ovenfor.

I mangel av at NVE har myndighet til å fatte pålegg overfor Jillen-Njaarke, må NVE forutsette at både Jillen-Njaarke og Øyfjellet Wind lojalt følger opp behovet for fremtidig medvirkning.

8.7 Evaluering av ordningen med avbøtende tiltak - behovet for justering av tiltaksplanen

Under konsultasjonen tok Jillen-Njaarke opp at gjennomføringen av avbøtende tiltak må evalueres. De tok også opp behovet for en dynamisk og fleksibel tilnærming til de avbøtende tiltakene.

Øyfjellet Wind har i brev av 6.3.2023 blant annet skrevet følgende om behovet for en dynamisk og fleksibel tilnærming til de avbøtende tiltakene:

«ØWAS merker seg at distriktet uttrykker et ønske om en dynamisk og fleksibel tilnærming til de avbøtende tiltakene. ØWAS er enig i det. Det foreslås på denne bakgrunn at NVE konkretiserer et sett av avbøtende tiltak nå, men likevel slik at disse tiltakene senere kan suppleres med ytterligere avbøtende tiltak dersom det på sikt viser seg at de fastsatte tiltakene ikke er tilstrekkelige for å gjennomføre flyttingen på en tilstrekkelig god måte. Dette gir den klare fordel at man kan høste erfaring av flyttingen og tilpasse tiltakene til området og reindriftens bruk, se også Olje- og energidepartementets (OED) endelige MTA-vedtak som innebærer samme tilnærming.»

Øyfjellet Wind skriver også i samme brev om behovet for fremtidige evalueringer av avbøtende tiltak, se brevet side 3-4. NVE forutsetter at Øyfjellet Wind og Jillen-Njaarke finner et hensiktsmessig tidspunkt for evaluering av de avbøtende tiltakene.

NVE vil påpeke at de tiltakene som nå inngår i tiltaksplanen, er et sett med grunnleggende avbøtende tiltak. Det er ingenting i veien for at Øyfjellet Wind og Jillen-Njaarke sammen blir enige om at det bør komme flere avbøtende tiltak i tillegg til det som godkjennes i dette vedtaket.

8.8 Vilkår om adgangen til å endre dette godkjenningsvedtaket

Det kan oppstå behov for at godkjenningsvedtaket endres, for eksempel der det viser seg at de fastsatte tiltakene ikke er tilstrekkelige for å sikre at flyttingen gjennomføres, eller der et godkjent avbøtende tiltak bør justeres for å sikre best mulig gjennomføring. Et ønske om endring av «tiltaksbanken», kan enten komme fra begge partene sammen, eller fra en av partene. For å sikre at det ikke blir tvil om at NVE kan behandle søknader om endring av tiltaksplanen, setter NVE et eget vilkår om adgangen til å endre dette godkjenningsvedtaket.

9 NVEs konkrete vurderinger av avbøtende tiltak

9.1 Innledning

NVE konstaterer at det er usikkerhet om hvordan og hvorvidt de ulike avbøtende tiltakene vil fungere for flytting til og fra vinterbeitesone 5.

Det er mange faktorer som spiller inn på om flytting av rein kan gjennomføres på en god måte. Vær, føre og topografi er eksempler på faktorer som ikke lar seg styre, men som legger føringer for om flytting er gjennomførbart eller ikke. Det er også faktorer knyttet til dyrevelferd og HMS for reindriftsutøverne ved ferdsel i området, samt tilgang på transportmidler og arbeidskraft som vil kunne legge føringer for hvordan samling og flytting kan utføres. Dette i tillegg til at reinen fra naturens side har en egen vilje som også påvirker hvordan det tradisjonelle reindriftsåret forløper. Reinens adferd er tett knyttet opp mot vær- og føre, beiteforhold, reinens forfatning, rovdyrpress, klimaendringer og andre forstyrrelser. Både som enkeltfaktorer, men også i en kumulativ sammenheng.

9.2 Oversikt over hvilke avbøtende tiltak NVE vurderer i dette vedtaket

Siden det er en lang rekke avbøtende tiltak som inngår i tiltaksplanen, og tiltaksplanen senere har blitt supplert og justert, har NVE av hensyn til oversiktighet oppstilt en samlet og nummerert oversikt over de ulike avbøtende tiltakene. Øyfjellet Winds kommentarer til de konkrete tiltakene fremkommer av tiltaksplanen og av NVEs godkjenningsvedtak.

Tabell 1 Øyfjellet Winds forslag til plan for avbøtende tiltak for flytting til og fra vinterbeitesone 5 med NVEs nummerering

Nr.	Tiltak	Lokalitet
Høstflytting. Alternative tiltak		
1a	Forenkle transport med lastebil fra Sjømoen	Sjømoen – Sørgardsfjellet og omegn
1b	Mobile gjerder der reinen lastes av	Sørgardsfjellet og omegn
1c	Ryddegate i skog	Sørgardsfjellet og omegn/Demmeldalen
1d	Oppgradering av anlegget på Sjømoen	
Vårflyttingen. Alternative tiltak		
I	Driv over Hundålvatnet	
2a	Vurdere isforhold	Hundålvatnet
II	Bruk av lastebil gjennom planområdet	
2b	Bruk av helikopter ved samling av rein	Vinterbeitesone 5
2c	Permanent samlegjerde	Demmeldalen eller Livatnet
2d	Mobile gjerder (mindre pålastingsanlegg)	Sørgardsfjellet og omegn
2e	Ekstra vei der reinen lastet opp på lastebil	Sørgardsfjellet og omegn
2f	Forenkle transport med lastebil	Sørgardsfjellet og omegn – Sjømoen
2g	Mobile gjerder der reinen lastes av	Sørsiden av planområdet, f.eks. i Storkvanndalen
III	Driv gjennom planområdet	
2h	Oppsamling før driv	Demmeldalen
2i	Fjerne fysiske hindringer	Planområdet
2j	Redusere forstyrrelser i vindkraftverket	Planområdet
2k	Mobile gjerder	Planområdet
2l	Fôring	Planområdet
IV	Bruk av alternativ flyttlei via Eidsåsen (eventuelt)	
2m	Oppsamlingsanlegg	Hestdalen og omegn
2n	Skogrydding mv.	Eidsåsen
2o	Fôring	Generelt
Øvrige tiltak		
3a	Etablering av rutiner for kommunikasjon og koordinering mellom partene	-
3b	Kostnadsdekning og betalingsplan	-
3c	GPS-bjeller	-

9.3 Høstflytting. Alternative tiltak

9.3.1 1a Forenkling av transport med lastebil fra Sjømoen

Tiltaket forenkling av transport fra Sjømoen til vinterbeite innebærer tilrettelegging langs adkomst- og internveier ved brøyting og strøing. Øyfjellet Wind mener dette vil være fordelaktig for reindriften sammenlignet med å flytte med lastebil og ferje. Reindriften er skeptisk til om løsningen vil fungere pga. bratt vei og at transportene er tunge. Vær og føre vil alltid være faktorer som spiller inn. Veiene må være tilgjengelige for reindriften på kort varsel over lengre tid, inntil flyttingen er ferdig gjennomført.

NVE vurderer at det er en nødvendig forutsetning for flytting gjennom vindkraftverket med lastebil at veien er fremkommelig og tilrettelagt på en slik måte at det er forsvarlig å kjøre med dyretransporter. NVE mener tiltaket skal inngå i tiltaksplanen.

9.3.2 1b Mobile gjerder der reinen lastes av

Øyfjellet Wind har foreslått innkjøp av mobile gjerder, lagerplass stilles også til disposisjon. Tiltaket tilbys også for vårflyttingen. Jillen-Njaarke er tydelig på at mobile gjerder ikke er et redskap de ønsker å benytte ved flytting av rein til og fra vinterbeitesone 5. Dette støttes av Statsforvalteren. Tina Berit Hætta mener det kan komme til nytte til andre formål i fremtiden og at mobile gjerder kan tilbys.

NVE konstaterer at mobile gjerder brukes i reindriften andre steder i landet, og at redskapet kan være nyttig i gitte situasjoner. Bruken av mobile gjerder krever tid og arbeidskraft. Vi oppfatter derfor at Jillen-Njaarke og Hætta, ikke vurderer mobile gjerder som egnet som av- og pålastingsanlegg for dette reinbeitedistriktet. Etter NVEs vurdering kan bruk av mobile gjerder være aktuelt i andre situasjoner knyttet til flytting av rein til og fra vinterbeitesone 5. NVE legger til grunn at Jillen-Njaarke selv bestemmer om og eventuelt hvordan de vil bruke mobile gjerder. Vi mener derfor tiltaket skal inngå i tiltaksplanen.

9.3.3 1c Ryddegate i skog

Reindriften mener at rydding av skog kan være et tiltak som kan benyttes for å lede reinen i riktig retning etter slipp fra transporten.

NVE konkluderer med at tiltaket skal inngå i tiltaksplanen.

9.3.4 1d Oppgradering av anlegget på Sjømoen

Oppgradering av anlegget på Sjømoen er fremsatt som et mulig tiltak. Reindriften er positiv til dette.

NVE mener det er nødvendig med tiltak som gjør at reinen har god dyrevelferd i påvente av transport. Reinen må oppholde seg på Sjømoen til nødvendige forutsetninger for å kunne flytte via internveiene er til stede. Flytting langs veien over fjellet på sen høst/tidlig vinter byr i større grad på utfordringer enn ved frakt med bil til Mosjøen og ferje til Hundåla.

Det er uklart om, og eventuelt i hvilken grad, dette tiltaket inngår i tiltaksplanen som et avbøtende tiltak. I tiltaksplanen s. 3 skriver Øyfjellet Wind følgende om oppgradering av anlegget på Sjømoen:

«Utover de tiltak som foranlediges av vindkraftverket, er ØW positivt innstilt til å bidra med et tilskudd til oppgradering av anlegget distriktet har på Sjømoen. (...) Oppgradering av anlegget vil ha en generell nytteverdi for distriktet og inngår som en del av kompensasjonen for de ulemper distriktet påføres. Også dette forutsetter at distriktet medvirker. Et eventuelt tilskudd må forankres i avtale siden det ikke er foranlediget av tiltaket.»

Øyfjellet Wind skriver videre i brev av 6.3.2023 s. 1-2:

«I brevet fra ØWAS til NVE 27. april 2022 omtales et tilskudd til en oppgradering av gjerdeanlegget på Sjømoen som et mulig tiltak. Vi vil imidlertid gjenta at det ikke er noen årsakssammenheng mellom etableringen av vindkraftverket og tilstanden til gjerdeanlegget på Sjømoen. Et tilskudd til dette formål, eventuelt til nye permanente gjerdeanlegg på øst- og/eller vestsiden av Vefsna, vil derfor innebære et tilskudd til distriktets alminnelige drift, noe som faller utenfor saken som nå skal avgjøres av NVE. ØWAS er likevel positiv til å diskutere dette temaet med distriktet, men det må i så fall skje utenfor rammene for saken som nå skal avgjøres av NVE.»

NVE mener det er uklart hvorfor Øyfjellet Wind har listet opp tilskudd til oppgradering av anlegget på Sjømoen som et mulig tiltak i tiltaksplanen, og samtidig uttalt at dette faller utenfor tiltaksplanen. NVE viser samtidig til avsnitt 8.2 ovenfor og avsnitt 9.8.2 nedenfor om at NVE normalt ikke fastsetter en beløpsmessig grense for omfanget av avbøtende tiltak, men forutsetter at konsesjonær dekker de fulle kostnadene forbundet med gjennomføringen av avbøtende tiltak. NVE legger derfor til grunn at Øyfjellet Wind vil tilby Jillen-Njaarke et tilskudd til oppgradering av anlegget på Sjømoen slik de har beskrevet i tiltaksplanen de har lagt fram til NVE for godkjenning, men at selve størrelsen på tilskuddet enten fastsettes i avtale mellom Øyfjellet Wind og Jillen-Njaarke eller i skjønnsaken. NVE konkluderer med at tiltaket skal inngå i tiltaksplanen.

9.4 Vårflyttingen. Alternative tiltak – I) Driv over Hundålvatnet

9.4.1 2a Vurdere isforhold

Vurdering av isforhold er framsatt som tilbudt tiltak for å sikre at reinen kan ferdes trygt over isen. Reindrifta er positiv til tiltaket i seg selv, men mener det er stor risiko og andre utfordringer knyttet til dette alternativet. Hvis tiltaket skal ha noen effekt, er det viktig at store nok områder av vannet blir undersøkt, og at det skjer over en viss tid. NVE er kjent med at isforholdene på regulerte vann kan variere mye og utgjøre stor risiko for mennesker og dyr. Med god vurdering av isforholdene kan mye av risikoen reduseres. Vannet kan likevel være dårlig egnet til flytting. For eksempel ved at regulering i vannstand har skapt brekk i isen med sprekker og forsenkninger. Om isen er både hel og sikker, kan det likevel bli vanskelig å flytte om isen er blank.

NVE mener tilbudet om overvåking av isen skal inngå i tiltaksplanen, men at reindrifta selv må vurdere om det er noe de ønsker i gjeldende år, slik at fagfolk kan innhentes på langt nok varsel til at tilstrekkelig område av vannet kan undersøkes over et langt nok tidsrom.

9.5 Vårflyttingen. Alternative tiltak – II) Bruk av lastebil gjennom området

9.5.1 2b. Bruk av helikopter ved samling av rein i vinterbeitesone 5

Dekning av helikopter for å samle reinen i vinterbeitesone 5, før driv til beitehage og senere opplasting på bil er fremsatt som et mulig tiltak. Reindriftn mener det kan være et mulig tiltak, men at det ikke nødvendigvis er den beste måten å gjøre det på. Det er mange faktorer som spiller inn på hvordan samling av rein gjøres best.

NVE mener reindriftn skal kunne velge selv hvilke redskap de trenger for å kunne samle reinen på best mulig måte. Vi mener derfor tiltaket skal inngå i tiltaksplanen.

9.5.2 2c Permanent samlegjerde i Demmeldalen eller Livatnet

Et permanent samlegjerde i Demmeldalen eller Livatnet er tilbudt som tiltak. Både reindriftn, Statsforvalteren og Protect Sápmi er tydelige på at det er behov for store permanente samlegjerder.

NVE legger til grunn at det permanente samlegjerdet må være stort nok, og ha nødvendig infrastruktur, til at det kan brukes som en beitehage. Dette vurderes nødvendig både for å kunne holde reinen samlet over lengre tid med god dyrevelferd i påvente av at mest mulig effektiv flytting er mulig, og for å bøte på funksjonen som planområdet har hatt som oppsamlings- og beiteområde.

Forslag til plan for avbøtende tiltak legger opp til bare ett samlegjerde. NVE legger til grunn at partene er enige om etablering i eller rundt Demmeldalen.

Protect Sápmi, Statsforvalteren i Nordland og reindriftnsutøverne mener det bør være to samlegjerder. I tillegg til samlegjerde i Demmeldalen, foreslås det derfor også plassering ved Livatnet (Protect Sápmi og Øyfjellet Wind) og på Oppland (Jillen-Njaarke og Statsforvalteren).

NVE legger vekt på innspillene fra Statsforvalteren, som er reindriftnsmyndighet, og reindriftnsutøverne. Disse mener det skal være to anlegg: ett i Demmeldalen og ett på Oppland. Vi mener derfor det tilbudte avbøtende tiltaket må innebære at Øyfjellet Wind dekker de nødvendige kostnadene forbundet med etablering av to beitehager med tilhørende nødvendig infrastruktur. NVE forutsetter at Øyfjellet Wind er ansvarlig for å dekke de nødvendige kostnadene med etableringen av beitehagene, men at Jillen-Njaarke er ansvarlig for å innhente andre nødvendige tillatelser og rettigheter i forbindelse med oppføringen av beitehagene. NVE legger til grunn at de permanente samlegjerdene vil være av en hensiktsmessig størrelse og utforming.

Vi mener derfor tiltaket skal inngå i tiltaksplanen, og setter vilkår om at Øyfjellet Wind skal dekke de nødvendige kostnadene med etablering av to permanente samlegjerder (beitehager).

9.5.3 2d Mobile gjerder (mindre pålastingsanlegg) Sørgardfjellet og omegn

Vi viser til vurderingen av tiltak 1b over.

NVE mener at pålastingsanlegg på Sørgardsfjellet og omegn skal inngå i tiltaksplanen som et permanent anlegg, og vil sette vilkår om dette. NVE legger til grunn at det skal være et mindre anlegg, med en hensiktsmessig størrelse og utforming.

9.5.4 2e Ekstra vei der reinen lastes på lastebil i Sørgardsfjellet eller omegn

Ekstra vei der reinen lastes opp på lastebil er fremsatt som mulig tiltak. Det kreves ulike typer infrastruktur knyttet til gjerdeanlegg. Hvis distriktet skal flytte rein med lastebil, må det være kjørbar vei fram til opplastingsplass.

NVE mener at tiltaket er nødvendig for bruk av lastebil til flytting av rein gjennom vindkraftverket og at tiltaket skal inngå i tiltaksplanen. Vi vil sette vilkår om dette.

9.5.5 2f Forenkle transport med lastebil – Sørgardsfjellet - Sjømoen

For dette tiltaket gjelder samme vurderinger som i 1a.

9.5.6 2g Mobile gjerder der reinen lastes av på sørsiden av planområdet, f.eks. Storkvann dalen

Vi viser til tidligere vurderinger om mobile gjerder. Reindrifta ønsker i utgangspunktet ikke dette, men sier de har behov for permanente gjerder.

NVE vurderer at det i «tiltaksbanken» skal inngå dekning av de nødvendige kostnadene knyttet til å sette opp et permanent samlegjerde (beitehage) av nødvendig størrelse og med infrastruktur for å ta imot reinen på sørsiden av vindkraftverket. Etter at reinen har passert gjennom planområdet må flokken samles og få nødvendig tilsyn og tilleggsforing før videre flytting til kalvingslandet. Storkvann dalen er nevnt som alternativ, men det er uklart hvor reinbeitedistriktet ønsker dette anlegget plassert. NVE er enig i at mobile gjerder også her kan være et tiltak i tiltaksplanen som reinbeitedistriktet kan benytte seg av om det senere viser seg å være hensiktsmessig.

9.6 Vårflyttingen. Alternative tiltak – III) Driv gjennom planområdet

9.6.1 2h Oppsamling før driv – Demmeldalen

Etablering av gjerdeanlegg i Demmeldalen, er et tilbudt tiltak. Gjennom høringer og konsultasjoner har det kommet fram at driv gjennom planområdet er en løsning reindriftutøverne ikke ser på som gjennomførbar. Årsaken er ifølge reindriftsutøverne at reinen må drives raskt og med makt forbi turbinene. En slik metode vil føre til stressreaksjoner som kan være skadelige for drektige simler og dyr i dårlig forfatning etter vinteren. Stressreaksjonen kan påvirke både kalv og simles overlevelse og langsiktige forfatning negativt. Hvis det likevel skal gjennomføres, er det enighet om behov for et område for oppsamling i Demmeldalen.

NVE vurderer at det må dreie seg om en større permanent beitehage, med nødvendig infrastruktur. Også rapporten fra Protect Sápmi og høringsuttalelse fra Statsforvalteren peker på denne løsningen. En slik beitehage i Demmeldalen er sammenfallende med tiltaket 2c. NVE mener tiltaket skal inngå i tiltaksplanen.

9.6.2 2i Fjerne fysiske hindringer

Øyfjellet Wind tilbyr å sørge for at veiene enten ikke blir brøytet, eller at brøytekanter blir høvlet ned slik at reinen kan passere. Reindriften er enig i dette.

NVE mener at tiltaket skal inngå i tiltaksplanen.

9.6.3 2j Redusere forstyrrelser i vindkraftverket

Redusert menneskelig aktivitet/ferdsel i planområdet under flytting er tilbudt tiltak. Ved forsøk på flytting på bakken gjennom vindkraftverket må veiene holdes stengt for å unngå forstyrrelser i området. Øyfjellet Wind skriver at veien vil være stengt med bom.

NVE mener Øyfjellet Wind så langt som mulig må unngå egen ferdsel i forbindelse med drift under flytting av rein gjennom planområdet. NVE vurderer at dette er et nødvendig tiltak som skal inngå i tiltaksplanen.

9.6.4 2k Mobile gjerder

Vi viser til vurderinger om mobile gjerder i 1b.

9.6.5 2l Foring

Foring er foreslått som mulig tiltak. Øyfjellet Wind skal legge til rette for nødvendig tilleggsforing knyttet til flytting til og fra vinterbeitesone 5.

Men bakgrunn i høringsuttalelser og konsultasjon med reindriften, mener NVE at dette må inkludere nødvendig tilleggsforing i beitehagene der reinen er samlet før og etter flyttingen. Reinen kan bli stående i beitehagene over lengre tid før flyttingen til og fra vinterbeitesone 5 kan gjennomføres på en forsvarlig og effektiv måte. NVE mener derfor Øyfjellet Wind må dekke kostnadene for all tilleggsforing knyttet til samling/flytting til og fra vinterbeitesone 5. NVE vurderer at tiltaket skal inngå i tiltaksplanen.

9.7 Vårflyttingen. Alternative tiltak – IV) Bruk av alternativ flyttlei via Eidsåsen

Bruk av alternativ flyttlei via Eidsåsen omfatter tiltak 2m, 2n og 2o i tabell 1 over. Under konsultasjonen var tilbakemeldingen fra reindriftsutøverne at dette per i dag ikke er et reelt alternativ. Øyfjellet Wind har i brev av 6.3.2023 bedt om at alternativet «*bør være med som et mulig tiltak i fremtiden, og som kan utvikles videre ved behov*».

Så lenge bruk av alternativ flyttlei via Eidsåsen ikke fremstår som reelt for reinbeitedistriktet, mener NVE at det kan stilles spørsmål med hvorfor disse avbøtende tiltakene skal inngå i tiltaksplanen med avbøtende tiltak for flytting til og fra vinterbeitesone 5. Ettersom Øyfjellet Wind likevel uttrykkelig ønsker at tiltakene likevel skal inngå i tiltaksplanen, til tross for at reindriftsutøverne mener dette ikke er et realistisk alternativ, mener NVE at tiltak 2m, 2n og 2o må ha en karakter av å være et «Tilbudt tiltak», og ikke et «Mulig tiltak», ref. tiltaksplanen side 3.

NVE har ingen innvendinger om at tiltak 2m, 2n og 2o inngår i tiltaksplanen som tilbudte tiltak, og som Jillen-Njaarke vil ha mulighet til å benytte seg av dersom det skulle bli aktuelt.

9.8 Øvrige tiltak

9.8.1 3a Etablering av rutiner for kommunikasjon og koordinering mellom partene

Øyfjellet Wind har i brev av 6.3.2023 uttalt at de «*gjerne [stiller] med en fast kontaktperson som distriktet kan forholde seg til*», med henvisning til konsultasjonsprotokoll.

NVE legger til grunn at Øyfjellet Wind selv sørger for at Jillen-Njaarke får beskjed om hvem denne faste kontaktpersonen blir. NVE konkluderer med at tiltaket skal inngå i tiltaksplanen.

9.8.2 3b Kostnadsdekning og betalingsplan

Øyfjellet Wind har i pkt. 3.3 Kostnadsdekning og betalingsplan påtatt seg «*å dekke merkostnader for distriktet i forbindelse med gjennomføringen av de avbøtende tiltak (...) Den nærmere konkretisering av kostnadsdekningen, evt. en betalingsplan, må skje i samråd med distriktet eller fastsettes av NVE. [vår understreking]*»

Som nevnt i pkt. 8.2 ovenfor, fastsetter NVE normalt ikke en beløpsmessig grense for omfanget av avbøtende tiltak. Bakgrunnen for dette er at NVE i denne typen saker normalt godkjenner eller fastsetter konkrete avbøtende tiltak, og at tiltakshaver forutsettes å dekke kostnaden ved gjennomføringen av disse tiltakene. Dette skal sikre at Jillen-Njaarke ikke selv skal bære kostnaden ved gjennomføringen av avbøtende tiltak som Øyfjellet Wind er ansvarlig for.

NVE tar utgangspunkt i at erstatning for skader og ulemper, og blant annet eventuelle økte merkostnader som følge av Øyfjellet vindkraftverk, vil bli behandlet av skjønnsretten i forbindelse med ekspropriasjonerstatningsutmålingen. NVE mener på denne bakgrunn at det ikke er behov for at vi i dette vedtaket fastsetter en nærmere konkretisering av kostnadsdekningen ved gjennomføring av avbøtende tiltak.

9.8.3 3c GPS-bjeller

Under konsultasjonene ble innkjøp av GPS-bjeller foreslått som et avbøtende tiltak. Det avbøtende tiltaket inngikk ikke i Øyfjellet Winds opprinnelige tiltaksplan, men de har i brev av 6.3.2023 sagt seg «*villig til å finansiere innkjøp av inntil 40 ytterlige GPS-bjeller til bruk for distriktet*».

NVE legger til grunn at innkjøpet av inntil 40 GPS-bjeller inngår i tiltaksplanen som et avbøtende tiltak. Dette tiltaket er ikke knyttet til verken høst- eller vårflyttingen spesifikt, men inngår som et øvrig tiltak. Dette tiltaket inngår i tiltaksplanen.

9.9 Andre tiltak

9.9.1 HMS

Helse-, miljø- og sikkerhet (HMS) er ikke omtalt som en del av forslaget til avbøtende tiltak. Gjennom høring og konsultasjoner har det kommet fram at det er bekymring for sikkerheten til dyr og reindriftsutøvere ved flytting og tilsyn.

NVE mener det er nødvendig at reindriften har samme mulighet til sikker ferdsel gjennom vindkraftverket som Øyfjellet Winds driftspersonell har. Reindriften skal derfor ha tilgang til informasjon om iskastfare og annen HMS-relaterte tema. NVE setter derfor vilkår om HMS.

9.9.2 Stans av turbiner

NVE viser til OEDs vedtak av 21.09.2021 side 12-13 om stans av enkelte turbiner i forbindelse med driv opp og langs den tradisjonelle flyttleia:

«Stansing av enkelte turbiner må vurderes, typisk på kritiske punkter der reinen drives oppover mer eller mindre rett imot turbiner, for eksempel enkelte turbinpunkter langs kanten av Heifjellet mot Demmeldalen, dersom reinen drives opp den tradisjonelle flyttleia i dette området. Erfaringer fra Raggovidda vindkraftverk tilsier at reinen kan stanse opp særlig ved vandring oppover, dersom det dukker opp en bevegelig turbin rett i synsfeltet.»

NVE konstaterer at Øyfjellet Wind ikke har beskrevet en eventuell stans av enkeltturbiner som et alternativt tiltak ved vårflyttingen. Tiltak 2j Redusere forstyrrelser i vindkraftverket gjelder ifølge tiltaksplanen reduksjon av «menneskelig aktivitet/ferdsel i planområdet», ikke drift av turbiner.

Øyfjellet Wind har kommentert Statsforvalterens innspill om behovet for stans i brev av 13.1.2023. NVE viser til hva Øyfjellet Wind uttaler om stans av enkeltturbiner i brev av 6.3.2023 side 2:

«Distriktet ønsker stans av samtlige turbiner i vindkraftverket ved en eventuell flytting til fots, i en periode på minst én måned. Etter ØWAS' oppfatning er det ikke grunnlag for dette.»

I OEDs MTA-vedtak er det åpnet for stans av enkeltturbiner, typisk på kritiske punkter, dersom dette viser seg å være nødvendig. Vi minner om at det våren 2022, i etterkant av MTA-vedtaket, ble gjennomført flytting til fots uten stans av turbiner (og uten andre avbøtende tiltak). Flyttingen tok få dager. Hvis man etter å ha høstet ytterligere erfaring med flytting gjennom vindkraftverket ser at det er behov for stans av enkeltturbiner innenfor rammene av OEDs godkjenning av MTA-planen, vil ØWAS selvsagt forholde seg til OEDs vedtak om det. Vi mener imidlertid at det ikke er grunnlag for å ta i bruk dette inngripende tiltaket nå, jf. også punkt 11 under.»

NVE mener Øyfjellet Wind ikke i tilstrekkelig grad har vurdert stansing av enkeltturbiner som et relevant avbøtende tiltak, slik OEDs vedtak forutsetter. NVE viser til at behovet for stans ble tema under konsultasjon. Vi viser også til at Statsforvalteren som reindriftsmyndighet har kommet med innspill om at stans av turbiner kan medføre redusert stress for rein som flyttes gjennom planområdet til fots. NVE legger videre vekt på hensynet til å sikre en dyrevelferdsmessig forsvarlig løsning. I tillegg legger NVE vekt på at fare for iskast og HMS-hensyn tilsier behov for stans av enkeltturbiner.

Øyfjellet Wind har rett til å drifte anlegget innenfor de rammene som er gitt i konsesjonen og etterfølgende vedtak. NVE har vurdert nytten av en eventuell stans opp mot kostnadene for konsesjonær. Stans av enkelte turbiner er et inngripende tiltak, men NVE kan ikke se at det vil være urimelig tyngende. Etter NVEs forståelse vil heller ikke driv gjennom planområdet være aktuelt hvert år.

NVE mener samtidig at det er viktig at stans av enkeltturbiner ikke brukes som et avbøtende tiltak i større utstrekning enn det som er tvingende nødvendig for å gjennomføre en dyrevelferdsmessig forsvarlig flytting langs bakken gjennom den tradisjonelle flyttleia. Sett i sammenheng med de andre alternative tiltakene som inngår i saken, mener NVE at et vilkår om stans av turbiner må forutsette:

- At stansen har sammenheng med at reindriftsutøvere i Jillen-Njaarke i samme tidsperiode skal eller kommer til å drive rein gjennom den tradisjonelle flyttleia i området.
- At de samme reindriftsutøverne i Jillen-Njaarke kan identifisere hvilke enkeltturbiner det er nødvendig å stanse i forbindelse med flytting eller driv av rein.
- At perioden med stans er oppad begrenset til 7 dager per kalenderår.

NVE setter vilkår om stans i tråd med det som er beskrevet over.

10 NVEs konklusjon

Både naturgitte forutsetninger og andre faktorer spiller inn på om flytting av rein kan gjennomføres på en god måte. NVE har gjennom høring og konsultasjoner forsøkt å finne fram til omforente løsninger. Det er ikke oppnådd en samlet enighet om avbøtende tiltak, men med bakgrunn i fremkommet informasjon godkjenner NVE Øyfjellet Winds forslag til plan for avbøtende tiltak med de justeringer og vilkår som fremgår av dette vedtaket.

NVE har vurdert nytten av de ulike avbøtende tiltakene opp mot virkninger for konsesjonær. De fleste tiltak vil ha liten til ingen virkning for vindkraftverket. Stans av enkelte turbiner er et inngripende tiltak, men NVE kan ikke se at det vil være urimelig tyngende.

Det er usikkerhet om hvordan og hvorvidt de ulike avbøtende tiltakene vil fungere for flytting til og fra vinterbeitesone 5. Med bakgrunn i rapporter, høringer og konsultasjoner har NVE lagt til tiltak som kan bidra til mulighetene for å kunne flytte til og fra vinterbeitesone 5, se tabell i vedlegg 1 for en samlet oversikt over avbøtende tiltak for flytting til og fra vinterbeitesone 5.

Ved at flere tiltak tilbys, kan reindriften teste og bruke ulike metoder, også innenfor samme år. Noen metoder må trolig testes og justeres over tid. Det er gjennom høringer og konsultasjoner uttrykt bekymringer for at vindkraftverket kan påvirke flyttingen også til andre vinterbeiteområder ved at dynamikken i distriktet blir endret. Planen er ikke til hinder for at partene kan komme til enighet om andre tiltak som kan virke avbøtende for en ev. endret beitedynamikk i resten av reinbeitedistriktet.

Med hilsen

Kristian Markegård
direktør

Anne Johanne Kråkenes
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Godkjent av Anne Johanne Kråkenes
Seksjonssjef

Kristian Markegård
Direktør

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

ØYFJELLET WIND AS

Kopimottakerliste:

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Nordland fylkeskommune

VEFSN KOMMUNE

Olje- og energidepartementet

ADVOKATFIRMAET HAAVIND AS - Jøran Sandvik

Sametinget / Samediggi

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, Nordland

Fend advokatfirma DA - Knut Helge Hurum

Tina Berit Hætta

11 Oversikt over vedlegg

Vedlegg 1 - Oversikt over godkjente avbøtende tiltak for flytting til og fra vinterbeitesone 5

Vedlegg 2 - Sammenfatning av høringsuttalelser med kommentar

Vedlegg 3 - Kart over vindkraftverk, flyttleier og sesongbeiter

Vedlegg 4 - Øyfjellet Wind - Forslag til plan for flytting 27.04.2022

Vedlegg 5- Øyfjellet Wind - Kommentar til SFNs høringsbrev og konkretisering av tiltak

Vedlegg 6 - Øyfjellet Wind - Kommentar til protokoller, med justering av forslag til plan

12 Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	<p>Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	<p>Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.</p>
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	<p>Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.</p>
Vilkår for å gå til domstolene	<p>Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.</p>
Sakskostnader	<p>Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.</p>
Hvem kan klage på vedtaket?	<p>Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.</p>
Hvor skal du sende klagen?	<p>Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no.</p> <p>NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.</p>

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.